

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1942 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om förändring av protokoll vid sammanträde, som enligt § 56 riksdagsordningen hålles inom lyckta dörrar.

Uti en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 12, av herr *Undén*, hemställes, »att konstitutionsutskottet ville upptaga till övervägande frågan om införande i reglementariska föreskrifter för riksdagen av bestämmelser om protokolls förändring vid kamrarnas sammanträden inom lyckta dörrar enligt § 56 riksdagsordningen samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet».

Beräffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I § 56 riksdagsordningen stadgas, att om Konungen prövar lämpligt att i fråga, som angår rikets förhållande till främmande makt, eller i annat ärende av större allmänt intresse meddelande muntligt göres till riksdagen, det tillkommer statsrådsledamot, som Konungen därtill förordnar, att i vardera kammaren framföra meddelandet; över vad sålunda meddelats vare det ej ledamot av kammare förmenat att yttra sig. Konungen äger bestämma att i fall som här avses kamrarnas sammanträden skola hållas inom lyckta dörrar.

Med stöd av detta grundlagsbud, som tillkom år 1921, ha regeringsmeddelanden hittills vid elva tillfällen lämnats riksdagen. I samtliga dessa fall ha kamrarnas sammanträden i följd av Konungens förordnande hållits inom lyckta dörrar. De gjorda meddelandena torde alla finnas bevarade och arkiverade, ehuru de icke ingå i statsrådsprotokollen. De i anledning av meddelandena av vederbörande kammarledamöter avgivna yttrandena finnas emellertid icke intagna i någon allmän handling. Vid intet av dessa hemliga kammarplena har nämligen förts något diskussionsprotokoll. Denna praxis, som följts allt sedan ett regeringsmeddelande enligt § 56 riksdagsordningen första gången lämnades riksdagen den 6 juni 1921, befastes år 1933 genom uttryckliga bestämmelser i kamrarnas ordningsstadgor (§ 14).

Inom den statsvetenskapliga litteraturen ha delade meningar uttalats i frågan, huruvida dessa ordningsstadgornas regler äro förenliga med riksdagsordningens bestämmelser om protokollföring vid kamrarnas sammanträden. Enligt utskottets uppfattning stå de i varje fall icke i god överensstämmelse med grunderna för desamma. Oavsett detta förhållande är det, såsom konstitutionsutskottet redan tidigare (utl. nr 14 vid 1939 års riksdag) framhållit, med hänsyn till överläggningarnas vikt av betydelse, att diskussions-

protokoll föras vid sammanträde, varom i § 56 riksdagsordningen sägs, inom lyckta dörrar.

Utskottet har därför uppgjort förslag till bestämmelser om protokollföring vid ifrågavarande sammanträden att införas såsom ett nytt moment i § 12 reglementariska föreskrifter för riksdagen. Enligt förslaget skola de i mom. 1 och 2 i nämnda paragraf givna allmänna bestämmelserna om protokoll och yttranden vid kamrarnas sammanträden i allt väsentligt erhålla motsvarande tillämpning vid de hemliga sammanträdena. I dessa moment meddelas emellertid även bestämmelser om att protokollen och yttrandena efter företagen justering skola överlämnas till riksdagens kansli. Föreskrifterna härom ha tillkommit år 1937 i syfte att möjliggöra en snabbare tryckning av riksdagsprotokollen. Då någon tryckning av diskussionsprotokollen vid de hemliga sammanträdena ej läser komma att ske, förrän beslut om deras offentliggörande i vederbörlig ordning fattats, ha ifrågavarande bestämmelser i förslaget ersatts med en föreskrift om att protokollen och yttrandena efter justeringen skola överlämnas till riksdagsbiblioteket.

Förslagets genomförande påkallar vidare vissa ändringar i kamrarnas ordningsstadgor. Utskottet, som saknar behörighet att framställa förslag om ändringar i desamma, fogar såsom bilaga till utlåtandet ett inom utskottets kansli uppgjort utkast till ändringar i dessa.

Några ytterligare bestämmelser, som tarva riksdagens medverkan, torde icke vara påkallade. Kamrarnas sekreterare ha i praxis närvarit vid de hemliga sammanträdena och något hinder att tillkalla för yttrandenas uppteckning erforderligt antal riksdagsstenografer föreligger ej. Ett tillräckligt sekretesskydd beredes vidare protokollen och yttrandena från förevarande sammanträden genom 2 § sekretesslagen. Utskottet vill till sist framhålla, att det bör ankomma på talmannen i vederbörande kammare att träffa nödiga anstalter för sekretessens bevarande vid yttrandenas upptagande, utskrivning och justering av vederbörande kammarledamöter samt på riksdagsbiblioteket att tillse att diskussionsprotokollen förvaras på betryggande sätt.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion ville antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 12 reglementariska föreskrifter för riksdagen.

§ 12.

1:o. Vid kammars — — — riksdagens kansli.

2:o. Yttrande, som — — — riksdagens kansli.

3:o. I fråga om protokoll och yttranden vid sammanträde, varom i § 56 riksdagsordningen sägs, inom lyckta dörrar skall vad i mom. 1 och 2 är stadgat äga motsvarande tillämpning, dock att protokollen och yttrandena efter justeringen skola överlämnas till riksdagsbiblioteket.

Stockholm den 21 maj 1942.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: herrar *Hallén, Oscar Gottfrid Karlsson, Källman, Per Andersson*, John Björck*, Karl August Johanson*, Anders Andersson*, Caap*, Bror Nilsson, Sven Hansson, Wennqvist, Lindmark, Fast*, Nilsson i Göteborg, Hällgren, Norén, Spångberg, Kyling*, Pettersson i Norregård och von Friesen**.

* Ej närvarande vid justeringen.

Utkast
till
ändring i vissa delar av kamrarnas ordningsstadgor.

§ 12.

- 1:o. Ledamot, som — — — dem emellan.
- 2:o. Utan hinder — — — sådan talare.
- 3:o. Oberoende av — — — föregående talare.
- 4:o. Vill någon — — — ledamöter emellan.

§ 14.

Reservation enligt § 60 riksdagsordningen emot kammarens beslut bör av närvarande ledamot omedelbart efter beslutets fattande anmälas.¹

§ 22.

Kammarens förhandlingar skola vara offentliga utom då kammaren i något ärende beslutat att överläggningen skall hållas inom lyckta dörrar eller Konungen jämlikt § 56 riksdagsordningen därom förordnat eller justering verkställas av sådant kammarens protokoll, som enligt vad därom särskilt är stadgat skall hållas hemligt.

§ 23.

Talmannen äger utfärda nödiga föreskrifter om åhörarnas tillträde till läktarna samt för ordningens vidmakthållande därstädes.

Den, som — — — åhörarens avlägsnande.

Gör någon, — — — beivran anmälas.

¹ Lika med nuvarande § 12 mom. 5.